

NÉPRAJZI VÁLOGATÁSUNKRÓL

A Létünk jelen számának tetemes részét tematikus szempontok alapján válogatott néprajzi tanulmányok teszik ki. Összesen nyolc tanulmányról van szó, amelyek egyetemes etnológiai problémáktól kezdve a jugoszláviai magyarság néprajzának egyes kérdéseiig terjedő távon – kontinenseket átfogó közelítésmódtól a regionális néprajz sajátos kérdéseiig – prezentálják eredményeiket, szakmai erudíciójukat és problémalátásukat a magyarul olvasó érdeklődők számára. Valamennyi magyarul először közzétett vagy pedig először itt megjelenő tanulmány.

Voigt Vilmos, Lábadi Károly és Jung Károly tanulmányain kívül a többi mind idegen nyelven jelent meg, s valamennyit az eredeti közlésből fordítottuk: orosz, német, francia és szerbhorvát nyelvből. E szövegek vitathatlan szakmai értéke mellett a válogatónak és a folyóiratnak még egy bevallott célja volt közzétételükkor: szemléltetni és képességeinkhez mérten bizonyítani, hogy a jugoszláviai magyar tudományosság ma már képes arra, hogy az ország és a külföld tudományos eredményeit – a jelen esetben a néprajzét – anyanyelven is tolmácsolhatja, ha azt fontosnak tartja saját munkájának és törekvéseinek előmozdítása, szemléletének bővítése és elmélyítése szempontjából. Korántsem arról van szó persze, hogy a tudományos fordításirodalomban jóval előttünk járókkal versenyezni akarnánk; ennek még nem jött el az ideje, s kereteink sem alkalmasak még hozzá. Ha azonban a főntebb elmondott indítékok mellett néhány szöveggel magunk is hozzájárulunk a tudományos világirodalom anyanyelvű közkinccsé tételéhez, akkor talán nem hiábavaló ez a fajta munkálkodás.

Szinte valamennyi itt közzétett tanulmány az összehasonlító vizsgálat eszközeinek alkalmazásával közelíti meg a célbavett problematikát, jól szemléltetve azt a ma már cáfolhatatlan elképzelést, hogy egy-egy etnológiai vagy folklorisztikai kérdés vizsgálata vagy értelmezése aligha hozhat megnyugtató eredményeket egyrészt a rokon tudományok eredményeinek, másrészt a külföld tudományos eredményeinek számbavétele vagy legalább ismerete nélkül. Az itt közölt tanulmányok többsége az egybevető vizsgálat lehetőségeinek és módszereinek számos egyéni modelljét szemléltetheti.

Tanulmányválogatásunkat a magyar és nemzetközi folklorisztika tavaly novemberben elhunyt jeles egyénisége, a népszokás- és néphitkutató Dömötör Tekla emlékének ajánljuk. Ma már tudjuk, hogy a professzorasszony népszokásokat és népi hiedelemvilágot taglaló művei alapkönyvnek számítanak, s mivel többségük világnyelveken is megjelent, a magyar néprajzi szakkutatás egyéni eredményeit közvetítik a nagyvilág felé. Dömötör Tekla a jugoszláviai magyar néprajzkutatás ismerője és barátja volt, sokan akár az egyetemi padokban, akár pedig művei ismerete által tanítványai közé tartozunk.

Vlagyimir Jakovlevics Propp (1895–1970) itt közölt tanulmányának eredeti címe: *Ritualnij szmeh v foljklоре. Po povodu szkazki o NeszmeJane*. Először 1939-ben jelent meg a leningrádi egyetem tudományos közleményeiben: *Ucsenie zapiszki LGU, Szerija filologicseszkih nauk, vip. 3. 151–175. p.* Fordításunk a Propp posztumusz tanulmánykötetében megjelent szöveg alapján készült: *Foljklor i gdejsztvityeljnoszty. Moszkva, 1976. 174–204.* A tanulmány az összehasonlító etnológia szemszögéből először tárgyalja a rituális (és mágikus) nevetés kérdéskörét, példaanyaga meggyőzően bizonyítja, hogy meglátásai és eredményei ma is alapvetőek a kérdés további kutatása számára.

Dömötör Tekla (1914–1987) tanulmányai (*Ätiologische Sagen in Zusammenhang mit weiblichem Arbeitsverbot. In: Acta Antiqua Scientiarum Hungaricae 17. 1969. 79–87.*) eredetileg a Trencsényi-Waldapfel Imre tiszteletére készített Festschrift számára készült (*Acta Ant. Hung. 16. 1–4.*), technikai okokból azonban ugyanannak a folyóiratnak jelzett számában jelenhetett csak meg. A tanulmány a szerző később megjelent monográfiájának (*A népszokások költészete. Budapest, 1974.*) egyik fejezetében tárgyalt példaanyagra épült, itt azonban alapvetően fontos összehasonlító adatok és szempontok tárgyalásával széles ívét rajzolja meg a Luca-nappal összefüggő alakoskodó népszokásoknak és női munkatiltalmaknak.

Voigt Vilmos tanulmánya 1984-ben íródott, s a budapesti ELTE Folklore Tanszékének mimeografált sorozatában (*Előzmények és tervek a Folklore Tanszékről 124.*) került sokszorosításra. Nyomtatásban itt jelenik meg először. Címének megfelelően (*Van-e karnevál Magyarországon?*) történeti források és adatok elemzésével vizsgálja a farsangi szokáskör karnevaleszk elemeit, s megállapítja, hogy a karneválnak igenis több évszázados hagyománya van Magyarországon. Az összehasonlító szempontokat is érvényesítő tanulmány gazdag irodalomra épül.

Đurđica Petrović tanulmányának eredeti címe: *Mađarska kulturna dobra u jugoslovenskom kulturnom inventaru – na primeru gube*. Eredetileg elhangzott a *III. Magyar–jugoszláv folklor konferencián* Budapesten, 1987. november 2-án. Itt jelenik meg először; szerbhorvát eredetije sajtó alatt a tanácskozás anyagát tartalmazó kiadványban. A tanulmány gazdag levéltári és művelődéstörténeti összehasonlító anyag elemzésével mutatja ki, hogy a XIV. századtól a XVIII. századig mutatható ki Dalmácia egyes városaiban, de főleg Dubrovnikban a magyar eredetű ruhadarab, a *guba* jelenléte. A gubával kapcsolatos magyar adatokat fontos és időben korábbi összehasonlító adatokkal bővíti.

Ortutay Gyula (1910–1978) itt közölt tanulmányának eredeti címe: *Die Faustsage in Ungarn*. Megjelent 1968-ban Göttingában, a Kurt Ranke 60. szü-

letésnapjára kiadott Festschriftban. (*Volksüberlieferung. Festschrift für Kurt Ranke zur Vollendung des 60. Lebensjahres. Göttingen, 1968. 267–274.*) A tanulmány a megjelenés évéig ismert irodalom túlnyomó részének felhasználásával ad részletes áttekintést a Faust-monda magyarországi kialakulásáról és elterjedéséről. Külön elemzi a Hatvani Istvánhoz, az ördögös hírében állt debreceni professzorhoz kapcsolódó mondakört, amelynek számos eleme a Faust-mondakörhöz tartozik.

Jung Károly tanulmánya kiemelt és kibővített része a szerző *Gombos hiedelemvilága a hiedelemmondák tükrében* című, 1983-ban készült monografikus igényű összefoglalásának. Előadásként elhangzott a *II. Jugoszláv–magyar folklór konferencián*, Újvidéken, 1985. november 5-én. Itt jelenik meg először. A tanulmány egy Gomboson gyűjtött hiedelemmonda szövegének elemzésével eljut addig a feltevésig, hogy a betegségdémonok között minden bizonnyal létezhetett *rossebdémon* is, s hipotézisét az elemzett szöveg adataival és fontos irodalmi adatok felhasználásával támasztja alá. A szöveg adatai minden bizonnyal a XVIII. század végi ürögi pestisjárványig és a kísérő járványokig utalnak vissza.

Lábadí Károly tanulmánya a drávaszögi népi kalendárium adatainak összefoglalásaként készült, itt jelenik meg először. A kérdés magyar irodalmának ismeretében és összefoglalásával ad általános áttekintést a kérdésről, majd a saját gyűjtése és a drávaszögi közzétett adatok részletes áttekintésével és elemzésével veszi sorra a jeles napok teljes évi ciklusát. Egy tájegység kalendáris szokásainak és hiedelmeinek szintézisével összehasonlító adatokat kínál a további kutatások számára.

Mircea Eliade (1907–1986) tanulmányának eredeti címe: „*Chamanisme chez les Roumains? Eredetileg* megjelent a szerző *De Zalmoxis á Gengis-Khan, Paris, 1970.* című kötetében a következő lapokon: 186–197. A magyar népi hiedelemvilág, s különösen a XVII. századi moldvai csángó samanisztikus jellegű hagyományok, valamint járványelhárító jellegű rítusok hovatartozásának összehasonlító szempontú vizsgálata szempontjából eligazító fontosságú. Eliade a XVII. század derekán keletkezett *Codex Bandinus* című kéziratot néhány varázslással kapcsolatos leíró részletét veszi vizsgálat alá, s a kérdés irodalmának kritikai felmérésével megállapítja, hogy ezek a hagyományok nem a moldvai románság, hanem az ottani csángóság hagyományaihoz, tehát voltaképpen a magyarság népi hiedelemvilágához köthetők.

A tanulmányokat válogatta, szerkesztette, szakszempontról gondozta *Jung Károly*. Az idegen nyelvekből való fordítás megszervezése és a nyelvi gondozás oroszlanrészre *Arokszállási Borza Gyöngyi* egyenrangú részvétele nélkül megoldhatatlan lett volna.

J. K.

O IZBORU

Znatan deo ovog broja časopisa „Létünk“ čine etnološke studije odabrane po tematskim aspektima. Uvršteno je ukupno osam studija u kojima autori, zainteresovanim mađarskim čitaocima, prezentuju svoje viđenje problema, stručnu erudiciju i rezultate, u rasponu od opštih etnoloških do nekih pitanja etnologije jugoslovenskih Mađara, tj. od sveobuhvatnog pristupa kontinentima pa do posebnih pitanja regionalne etnologije. Svaki od tekstova se prvi put objavljuje na mađarskom jeziku ili se ovde pojavljuje prvi put.

Izuzev studija Vilmoša Fojta (*Voigt Vilmos*), Karolja Labadija (*Lábadi Károly*) i Karolja Junga (*Jung Károly*), sve druge su objavljene na stranim jezicima, te su prevedene sa originala: sa ruskog, nemačkog, francuskog i srpsko-hrvatskog jezika. Neospornim stručnim vrednostima ovih tekstova vršilac izbora i uredništvo časopisa želeli su da pokažu i, u skladu sa svojim mogućnostima, dokažu da je nauka jugoslovenskih Mađara danas već u stanju da domaće i strane naučne rezultate – u ovom slučaju u oblasti etnologije – tumači i na maternjem jeziku, ukoliko to, s aspekta pomaka svoje delatnosti i stremljenja, proširivanja i produbljivanja svojih uvida, smatra važnim. Naravno, ne radi se o tome da hoćemo da se takmičimo sa stručnjacima koji su, na planu naučne prevodilačke literature, daleko ispred nas; nije još vreme za to, niti naši okviri pogoduju tome. Ali ako, pored napred iznetih motiva, nekim tekstovima i sami doprinesemo tome da nam svetska naučna literatura postane opšte dobro na maternjem jeziku, onda ova vrsta aktivnosti verovatno nije uzaludna. Skoro svaka od ovde objavljenih studija pristupa izabranoj problematici primenom metode uporednog ispitivanja, jasno pokazujući danas već neospornu činjenicu, da ispitivanje ili tumačenje pojedinih etnoloških ili folklorističkih pitanja teško može dati zadovoljavajuće rezultate bez poznavanja rezultata srodnih nauka, s jedne strane, i bez primene ili bar poznavanja inostranih naučnih rezultata, s druge strane. Većina ovih studija može da posluži kao ilustracija za brojne individualne modele mogućnosti i metoda komparativnog ispitivanja.

Ovaj izbor posvećujemo uspomeni na istaknutu ličnost mađarske i međunarodne folkloristike, istraživača narodnih običaja i verovanja, Teklu Demeter (*Dömötör Tekla*), koja je preminula u novembru prošle godine. Danas se već

dela ove profesorke, u kojima se analiziraju narodni običaji i svet narodnih vero-
rovanja, smatraju fundamentalnim i, pošto je većina objavljena i na svetskim je-
zicima, prenose svetu specifične rezultate mađarskih etnoloških istraživanja.
Tekla Demeter je bila poznavalac i privrženik etnoloških istraživanja jugoslo-
venskih Mađara – mnogi od nas su njeni učenici, bilo iz fakultetskih klupa ili
preko njenih dela.

Originalni naslov ovde objavljene studije *Vladimira Jakovljevića Propa*
(1895–1970) je *Ritualnij smeh v foljklöre. Po povodu skazki o Nesmejane* (Ri-
tualni smeh u folkloru. Povodom bajke o Nesmejani). Prvi put je objavljena
1939. u Naučnim saopštenjima Lenjingradskog univerziteta: *Učenie zapiski*
LGU, Serija filologičeskikh nauk, vip. 3. 151–175. p. Naš prevod je rađen na
osnovu teksta objavljenog u posthumnoj zbirci eseja i studija *Propa: Foljklor*
i dejstvničelnošč, Moskva, 1976, 174–204. Studija prvi put razmatra tematiku
ritualnog (i magičnog) smeha s aspekta uporedne etnologije, a navedeni primeri
uverljivo dokazuju da su izneta opažanja i rezultati još i danas od fundamen-
talnog značaja za daljnja istraživanja ovog pitanja.

Studija *Tekle Demeter* (1914–1987) *Ätiologische Sagen in Zusammenhang*
mit Weiblichem Arbeitsverbot. In: Acta Antiqua Scientiarum Hungaricae 17,
1969, 79–87. (Etiološka predanja vezana za zabranu rada kod žena) pisana je
za Spomen-knjigu (Festschrift) u znak sećanja na Imrea Trenčeni-Valdapfela
(*Trencsényi-Waldapfel Imre*), *Acta Ant. Hung. 16, 1–4*, ali je zbog tehničkih
razloga objavljena tek u navedenom broju istog časopisa. Studija se oslanja na
primere razmatrane u jednom poglavlju njene monografije, objavljene tek ka-
snije, (*A népszokások költészete, Budapest, 1974.*), a analizom suštinski
važnih uporednih podataka i aspekata ona u širokom dijapazonu obuhvata nar-
odne običaje vezane za maskerade i zabranu rada za žene na dan sv. Lucije.

Studija *Vilmoša Fojta* (Da li postoji karneval u Mađarskoj?) napisana je 1987.
i umnožena u mimeografskoj seriji Katedre za folklor ELTE u Budimpešti
(*Előzmények és tervek a Folklore Tanszékről, 124*). Ovde se objavljuje prvi
put. U skladu sa naslovom (Van-e karnevál Magyarországon?), elemente kar-
nevalskih običaja ispituje analizom istorijskih izvora i podataka, te konstatuje
da karneval ima viševekovnu tradiciju u Mađarskoj. Uz ovu studiju, koja ne
izostavlja ni uporedne aspekte, navedena je i bogata literatura.

Originalni naslov studije *Đurdice Petrović* je: *Mađarska kulturna dobra u*
jugoslovenskom kulturnom inventaru – na primeru gube. Rad je prvobitno
saopšten na *III mađarsko–jugoslovenskoj konferenciji* u Budimpešti 2. novem-
bra 1987. Ovde se objavljuje prvi put; srpskohrvatski original nalazi se u štampi,
kao sastavni deo materijala sa savetovanja. Analizom bogatog arhivskog
i kulturno-istorijskog uporednog materijala, studija dokazuje da je prisustvo
gube, odevnog predmeta mađarskog porekla, od XIV do XVIII veka ediventno
u nekim dalmatinskim gradovima, poglavito u Dubrovniku. Mađarske podatke
o *gubi* proširuje i nekim važnim starijim uporednim podacima.

Originalni naslov ovde objavljene studije *Đule Ortutaija* (Ortutay Gyula,
1910–1978) je *Die Faustsage in Ungarn* (Predanje o Faustu u Mađarskoj).
Objavljena je 1968. u Getingenu, u Spomen-knjizi izdatoj povodom 60. rođen-
dana Kurta Rankea (*Volksüberlieferung. Festschrift für Kurt Ranke zur Vollen-*

dung des 60. Lebensjahres. Göttingen, 1968, 267–274.) Uz korišćenje znatnog dela literature objavljene do godine izdanja studije, autor daje opširan prikaz pojave i širenja legende o Faustu u Mađarskoj. Posebno analizira legende vezane za, po reputaciji dijaboličnog, debrecinskog profesora Ištvana Hatvanija, s obzirom na to što mnogi elementi tih legendi pripadaju krugu legendi o Faustu.

Studija *Karolja Junga* (Demon kužne micine) je izdvojeni i prošireni deo rada monografskih pretenzija, napisanog 1983, pod naslovom: *Gombos hiedelemvilága a hiedelemmondák tükrében* (Narodna verovanja Bogojeva u svetlu predanja). Studija je, kao predavanje, saopštena na *II jugoslovensko–mađarskoj folklornoj konferenciji* u Novom Sadu, 5. novembra 1985. Ovde se objavljuje prvi put. Analizom mitskih verovanja, zapisanih u Bogojevu, autor studije stiže do pretpostavke da je, među demonima bolesti, posve sigurno postojao i *demon kužne micine*, a svoju hipotezu podupire podacima analiziranog teksta i primenom važnih podataka iz literature. Podaci iz teksta verovatno sežu do epidemije kuge u Irigu krajem XVIII veka i propratnih epidemija.

Studija *Karolja Labadija* (Narodni kalendar u jugoslovenskom delu Baranje) rezimira podatke narodnog kalendara u jugoslovenskom delu Baranje i ovde se objavljuje prvi put. Na osnovu poznavanja i sažimanja mađarske literature daje opšti prikaz ovog pitanja, te redom tumači godišnji ciklus značajnih dana, uz detaljan pregled i analizu podataka iz sopstvenog sakupljenog materijala, kao i materijala do sada objavljenog o ovom prostoru. Sintezom kalendarskih običaja i verovanja jednog regiona nudi uporedne podatke za daljnja istraživanja.

Originalni naslov studije *Mirčea Elijadea* (*Mircea Eliade, 1907–1987*) je: „*Chamanisme*“ *chez le Roumains?* („Šamanizam“ kod Rumuna?). Prvobitno je objavljena u autorovoj knjizi *De Zalmoxis á Gengis-Khan, Paris, 1970.* na str. 186–197. Ova studija ima usmeravački značaj u pogledu uporednog ispitivanja mesta i značaja narodnih verovanja Mađara, posebno šamanističkih tradicija kod moldavskih čangoa („*csángó*“), kao i rituala za sprečavanje epidemija. Elijade analizira neke delove rukopisa *Codex Bandinus*, nastalog sredinom XVII veka, koji pružaju opis izvesnih čarolija, te, kritičkom procenom literature o ovom pitanju, konstatuje da se ove tradicije ne mogu povezati sa moldavskim Rumunima, već sa etničkom grupom „čango“ u Rumuniji, dakle sa narodnim verovanjima Mađara.

Studije je odabrao, uređivao i stručno redigovao *Karolj Jung*. Organizovanje prevođenja sa stranih jezika i veliki deo poslova u vezi s jezičkom redakturom tekstova bili bi nerešivi bez ravnopravnog učešća *Đendi Aroksalaši Borza*.

K. J.

ABOUT THE SELECTION

The considerable part of this issue of *Létünk* consists of ethnological studies selected and based on thematic points of view. Eight studies are altogether involved presenting the results, professional erudition and problem-viewing to the interested Hungarian-speaking reader. The studies deal with general ethnological problems as well as with the ethnological questions of the Yugoslav Hungarians, starting with a multicontinental problem-approaching method all the way to the specific questions of regional ethnology. Each study happens to be published here for the first time or for the first time on Hungarian.

Excluding the studies of *Vilmos Voigt*, *Károly Lábadi* and *Károly Jung* all the others have been published in foreign languages and translated from the original publication by us: from Russian, German, French and Serbo-Croatian. Beside the indisputable professional value of these works, the selecting expert and editors have had one more confessed aim of publishing them: to show and to prove, according to the abilities, that the Yugoslav Hungarian scientific work has reached such a level of quality to be able to interpret the domestic and foreign scientific results – in this case ethnology – in the mother tongue if it's found important from the aspect of advancement, higher aspirations and of widening and deeping attitudes. It certainly does not mean that we would like to be compared with leading experts in the field of scientific translation literature; the time for that has not come yet, neither are our possibilities adequate. However, if beside the above mentioned motives we contribute with some of our studies to the efforts made in turning scientific world literature in mother tongue unto public property, our activities perhaps haven't been wasted.

Almost each study, published here approaches the chosen problem using the instruments of comparative examination, illustrating properly the nowadays already undeniable conception that the examination or interpretation of each ethnological or folkloristic problem can hardly yield satisfying results without the application or at least knowledge of results of related sciences on one hand, and of foreign scientific result on the other. The majority of these studies

can serve as an illustration for numerous individual models of possibilities and methods of the comparative examination.

With our selection we wish to pay homage to the eminent personality of the Hungarian and international folklore, the researcher of folk customs and beliefs – *Tekla Dömötör*, died in November last year. We know, already, that the works of this professor-woman dealing with the world of folk customs and beliefs count as fundamental ones and since most of them have been published in world-wide languages, they transmit the specific results of the Hungarian ethnological research to the world. *Tekla Dömötör* has been the expert and sympathizer of the ethnological research work of the Yugoslav Hungarians and many of us are her pupils either from the university or through her works.

The original title of the study (The Ritual Laughing in the Folklore – in Connection with the Folk-Tale about Nesmejana) published here by *Vladimir Yakovlevich Propp (1895–1970)* is: *Ritualnij smeh v folklore. Po povodu skazki o Nesmejane*. It was published in the scientific proceedings of the University of Leningrad for the first time: *Uchenie zapiski LGU, Serija filologičeskikh nauk. vip. 3. 151–175*. Our translation has been realised on the basis of the text published in Propp's posthumous volume of essays and studies: *Folklor i dejstvitelnost. Moskva, 1976. 174–204*. The study discusses the questions of ritual (and magic) laughing the first time from the point of view of the comparative ethnology, and its examples prove convincingly that its observations and results are fundamental not only for today but for further investigations on this problem, as well.

The study (Etiological Legends Connected with Female Work Prohibitions) of *Tekla Dömötör (1914–1987)* (*Ätiologische Sagen in Zusammenhang mit Weiblichem Arbeitsverbot*. In: *Acta Antiqua Scientiarum Hungaricae 17. 1969. 79–87.*) was prepared originally for the "Festschrift" in honour of Imre Trencsényi-Waldapfel (*Acta Ant. Hung. 16. 1–4.*), but because of technical reasons it could be published just in the mentioned issue of the same journal. The study is based on examples discussed in a chapter of the monograph published later (*A népszokások költészete. Budapest, 1974*), but through discussion of essentially important comparative data and points of view he outlines in this work the wide scale of mummerly folk customs and female work prohibitions connected with St. Lucy's day.

The study of *Vilmos Voigt* (Does Carnival Exist in Hungary?) was written in 1984 and copied in the mimeographic series of the ELTE Folklore Chair in Budapest (Előzmények és tervek a Folklore Tanszékről 124.). According to its title (Van-e karnevál Magyarországon?) it examines the carnivalesque elements of the carnival customs analyzing the historical sources and data and states that the carnival has indeed a tradition of several centuries in Hungary. The study, that asserts also comparative points of view, is based on comprehensive literature.

The original title of the study of *Đurđica Petrović* is: *Mađarska kulturna dobra u jugoslovenskom kulturnom inventaru – na primeru gube.* (The Hungarian Cultural Goods in the Yugoslav Cultural Fund – Exemplified by Guba). It was originally reported on the 3rd *Hungarian–Yugoslav Folklore Conference*

(III. Magyar–jugoszláv folklór konferencia) in Budapest on the 2nd November 1987. Here is being published for the first time; the Serbo-Croatian original text is at press as a part of the conference material. Through analysis of the rich archival and historico-cultural comparative material the study shows that the presence of “guba” (clothes of Hungarian origin) can be found from the 14th to the 18th century in some Dalmatian towns, but mainly in Dubrovnik. It completes the Hungarian data connected with “guba” with earlier comparative ones.

The original title of the study of *Gyula Ortutay* (1910–1978) is: *Die Faustsage in Ungarn* (The Faust-Legend in Hungary). It was published in Göttingen in 1968, in the “Festschrift” issued on the occasion of Kurt Ranke’s 60th birthday (*Volksüberlieferung. Festschrift für Kurt Ranke zur Vollendung des 60. Lebensjahres. Göttingen, 1968. 267–274.*). Through the application of the majority of literature published up to the year of publication, the study gives detailed review of the origin and spreading of the Faust-Legend in Hungary. It separately analyzes the cycle of legend connected with István Hatvani, professor of diabolical reputation in Debrecen. A number of elements of this legend belong to the cycle of the Faust-Legend.

The study of *Károly Jung* (The Demon of Plague-Spot. Data for the Examination of a Probable Type of Disease Demon) is the separated and extended part of the author’s work with pretension to be a monograph, written in 1983 under the title: *Gombos hiedelemvilága a hiedelemmondák tükrében*. It was reported on the *2nd Yugoslav–Hungarian Folklore Conference* (II. Jugoszláv–magyar folklór konferencia) in Novi Sad, on the 5th of November 1985. Here is being published for the first time. Analyzing the text of a belief-legend collected in Gombos the study comes to the assumption that among the disease demons surely might exist the demon of plague-spot, too. In all probability, the data of the text refers back to the epidemic of the plague in Ürög at the end of the 18th century as well as to the following ones.

The study of *Károly Lábadi* (Folk-Calendar in the Yugoslav Part of Baranja) was being elaborated as summary of data on folk-calendar in the Yugoslav part of Baranja and is being published here for the first time. Knowing and summarising the relevant Hungarian literature it gives a general outline of problem and lists the full year cycle of each significant day by detailed review and analysis of own collection and data published about the Yugoslav part of Baranja. For the further investigations it offers comparative data through the syntesis of calendar customs and beliefs of a region.

The original title of the study of *Mircea Eliade* (1907–1986) is: “*Chamanisme*” *chez les Roumains?* (“Shamanism” at the Roumanians?). It was published originally in the author’s work *De Zamoxis a’ Gengis-Khan, Paris, 1970.*, on the pages 186–197. It is of orientating importance from the point of view of comparative analyses of the proper place of the world of Hungarian folk beliefs, but especially of the shaman-like traditions of the ethnic group “csángó” in Moldavia in the 17th century as well as of rituals for preventing epidemic. Eliade examines some descriptive parts of the manuscript *Codex Bandinus* issued in the middle of the 17th century in connection with magic and by criti-

tical evaluation of the relevant literature. He states that these traditions cannot be connected with the Roumanians in Moldavia, but with the traditions of the ethnic group “csángó”, consequently, strictly speaking, with the world of folk beliefs of the Hungarians.

The studies have been selected, redacted and edited from professional point of view by *Károly Jung*. Without equal participation of *Gyöngyi Árokszállási Borza* the organization of the translation from foreign languages and the great part of linguistic editorial work could not be solved.

K. J.